

TÜKETİCİLERİN PEYZAJ AMAÇLI FİDAN TERCİHLERİNDE TÜR SEÇİMİ; TOKAT İLİ ÖRNEĞİ

Cem GÜL

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tokat, Türkiye
0009-0008-8627-3048*

Dr. Öğr. Üyesi Esra KAPLAN

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tokat, Türkiye
0000-0002-4423-7291*

Prof. Dr. Bilge GÖZENER

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tokat, Türkiye
0000-0001-9988-7120*

ÖZET

Bu çalışma, Tokat ilinde yaşayan tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan tercihlerini, kullanım alışkanlıklarını ve bilinç düzeylerini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında 300 kişi ile yüz yüze anket yapılmış ve katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, peyzaj amaçlı fidan kullanım durumları, tercih ettikleri fidan türleri, temin kaynakları, alma sıklıkları ve fiyat kontrol davranışları incelenmiştir.

Bulgular, katılımcıların çoğunluğunun erkek (%70) olduğunu, yaş ortalamasının 45,9 olduğunu ve şehirde yaşayanların (%69) kırsal kesimde yaşayanlara (%31) göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Eğitim düzeyine göre katılımcıların büyük çoğunluğu ön lisans-lisans mezunu (%63) olup, meslek dağılımında devlet memurları (%37) ve çiftçiler (%24) ön plana çıkmaktadır.

Araştırma, peyzaj amaçlı fidan kullanımının yaygın olduğunu (%75) ve katılımcıların çoğunluğunun ev veya hobi bahçelerinde (%59) fidan kullandığını ortaya koymuştur. Fidan seçiminde yetkili danışmanlara başvurma oranı düşük (%31,67) iken, peyzaj ve fidanlar hakkında bilgi sahibi olan katılımcı oranı %41 olarak belirlenmiştir.

Tokat ilindeki tür tercihleri incelendiğinde, katılımcıların %80'inin yerel türleri tercih ettiği ve tür temininde torbalı fidanların (%52) daha yaygın olduğu görülmüştür. Tercih edilen üretim teknikleri arasında "farketmez" seçeneği (%56) öne çıkarken, tohum (%11), çelik (%17) ve aşı (%16) yöntemleri de belirli bir oranda tercih edilmiştir.

Fidan türleri özelinde ise; ibreli orman fidanları arasında Toros Sediri (%27,67) ve Doğu Ladini (%22,33), ibreli özel fidan türlerinde Mavi Ladin (%41) ve Limoni Servi (%30), çit bitkilerinde Leylandi (%26) ve Mavi Servi (%23), yapraklı fidanlarda Ihlamur (%33) ve Çınar (%31), yapraklı boylu özel fidanlarda Salkım Söğüt (%33) ve Kırmızı Yapraklı Süs Eriği (%24), bodur türlerde Lavanta (%57), çalimsı türlerde Erguvan (%35) ve sarmaşık türlerinde Mor Salkım (%40) en çok tercih edilen türler olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, tüketicilerin peyzajda estetik değer, kullanım alanına uygunluk ve görsel çeşitliliği öncelikli kriter olarak benimsediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak, Tokat ilindeki tüketiciler, peyzaj amaçlı fidan seçiminde hem estetik ve kullanım alanı kriterlerini hem de ekonomik faktörleri dikkate almakta, yerel türler ve görsel çeşitliliği yüksek fidanları öncelikli olarak tercih etmektedirler. Bu bulgular, peyzaj tasarımı, fidan temini ve tüketici bilgilendirme stratejileri açısından önemli ipuçları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Peyzaj, Tür Tercihi, Tüketici Davranışları, Tokat

GİRİŞ

Peyzaj, doğal ve yapay çevrenin uyum içerisinde düzenlenmesini hedefleyen, ekolojik, estetik ve işlevsel boyutlarıyla öne çıkan bir disiplindir (Carlos, 2009). Günümüzde hızlı kentleşme, artan nüfus yoğunluğu ve betonlaşma, insanları doğadan uzaklaştırmakta ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir (Ulusoy ve Vural, 2001). Bu nedenle, kentlerde peyzaj alanlarının artırılması ve bitkisel materyal seçimlerinin bilinçli şekilde yapılması, toplumsal refah ve çevresel sürdürülebilirlik açısından önem kazanmıştır.

Peyzaj çalışmalarında kullanılan fidan türleri yalnızca estetik unsurlar olarak değil, aynı zamanda ekosistem sağlığının korunması ve çevre kalitesinin artırılması açısından da kritik bir rol üstlenmektedir (Çetinkaya, 2023). Bu bağlamda tür seçiminde, bitkilerin görsel çekiciliklerinin yanı sıra iklim koşullarına uyum, bakım kolaylığı ve ekolojik katkıları da dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla, tüketicilerin tercihleri bireysel beklentilerin ötesinde, kentsel yaşamın niteliğine doğrudan etki etmektedir.

Tüketici tercihlerinde öne çıkan en önemli unsurlardan biri, görsel çekiciliktir. Çiçekli ve renkli yapraklı türler, peyzaj alanlarına canlılık kazandırdıkları için sıklıkla tercih edilmektedir (Maria ve ark, 2018). Aynı zamanda yıl boyunca yeşil kalabilen türler, özellikle şehir merkezlerinde süreklilik sağladığından daha popülerdir. Bu türler, görsel estetiğin yılın her döneminde korunmasına olanak tanımaktadır.

Ancak görsel özelliklerin yanı sıra ekolojik uyum da tür seçiminde önemli bir kriterdir. Buldukları bölgeye iyi adapte olabilen, düşük bakım gerektiren ve az su tüketen türler, hem çevresel sürdürülebilirlik hem de ekonomik açıdan avantaj sağlamaktadır (Kavuran, 2021). Özellikle kuraklık gibi iklimsel sorunların öne çıktığı dönemlerde, bu türlerin değeri daha da artmaktadır.

Kentlerde yeşil alanların artırılmasının en önemli katkılarından biri, bireylerin doğayla olan ilişkisini güçlendirmesidir. Doğal çevre ile kurulan bu bağ, yalnızca estetik bir deneyim sunmakla kalmamakta, aynı zamanda insanların ruh sağlığını olumlu yönde etkilemektedir. Nitekim çeşitli araştırmalar, peyzaj alanlarının bireylerde stres seviyesini düşürdüğünü ve psikolojik iyilik halini artırdığını göstermektedir (Ayan ve ark, 2010).

Peyzaj düzenlemelerinin toplumsal boyutu da göz ardı edilmemelidir. Yeşil alanların çoğaltılması, kentlerde yaşayan bireylerin sosyalleşmesine, dinlenmesine ve fiziksel aktiviteler yapmasına imkân tanımaktadır (Ceylan, 2007). Böylelikle tür seçimleri yalnızca bireysel beğeniler doğrultusunda değil, toplumsal faydayı da önceleyecek şekilde değerlendirilmektedir.

Tüketici tercihlerini şekillendiren bir diğer unsur ekonomik faktörlerdir. Fidanların satın alma maliyeti, uzun vadeli bakım giderleri ve dayanıklılık özellikleri, seçim sürecinde belirleyici olmaktadır (Saebo ve ark, 2005). Özellikle düşük maliyetli ancak uzun ömürlü türler, hem bireysel tüketiciler hem de kamusal alan düzenlemelerinde daha sık tercih edilmektedir.

Kültürel değerler de peyzaj amaçlı fidan tercihlerinde önemli bir etkidir. Bazı türler geleneksel ya da sembolik anlamlar taşıdığından, tüketicilerin tercihlerinde kültürel alışkanlıklar ve yerel değerler öne çıkabilmektedir. Böylelikle tür seçimleri, yalnızca ekolojik ve ekonomik faktörlere değil, aynı zamanda kültürel kimliğe de katkı sağlamaktadır.

İklim koşulları da peyzaj bitkilerinin seçiminde kritik bir rol üstlenmektedir (Rıdvan ve Kaya, 2025). Sert kışlara ya da sıcak yazlara dayanıklı türlerin tercih edilmesi, uzun vadede peyzaj alanlarının sürekliliği için zorunludur. Tokat gibi iklim farklılıklarının belirgin olduğu bölgelerde, türlerin bu koşullara uyum sağlayabilmesi, tüketicilerin kararlarında önemli bir belirleyici olmaktadır.

Ayrıca, küresel ölçekte iklim değişikliği, peyzaj tasarımlarında tür seçimine doğrudan etki eden faktörlerden biri haline gelmiştir (Alizadeh ve Hitchmough, 2019). Su kaynaklarının azalması ve

sıcaklık artışları, peyzaj uygulamalarında kuraklığa dayanıklı ve düşük bakım gerektiren türlerin önemini artırmaktadır. Bu durum, tüketicilerin tercih eğilimlerini de dönüştürmektedir.

Peyzajın ekolojik işlevleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Doğru seçilen bitki türleri, hava kalitesini iyileştirmekte, gürültü kirliliğini azaltmakta ve kentsel ısı adası etkisini hafifletmektedir (Demircan ve ark, 2024). Dolayısıyla fidan tercihleri, yalnızca bireysel zevkleri değil, aynı zamanda kentsel çevrenin sürdürülebilirliğini de doğrudan ilgilendirmektedir.

Tokat ili, sahip olduğu iklim özellikleri, tarımsal potansiyeli ve bitkisel çeşitliliği ile peyzaj amaçlı tür seçimi açısından dikkat çekici bir örnek oluşturmaktadır. Bölgenin ekolojik koşulları, tüketicilerin hangi türlere yöneldiğini belirleyen temel unsurlardan biridir. Bu nedenle Tokat'ta tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan tercihlerinin incelenmesi, hem bölgesel dinamiklerin anlaşılması hem de yerel peyzaj planlamalarına katkı sunulması açısından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, peyzaj amaçlı fidan tercihleri; estetik, ekolojik, ekonomik, kültürel ve iklimsel faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir. Bu çalışmada Tokat ilindeki tüketicilerin tür seçimlerini etkileyen unsurların incelenmesi, yalnızca akademik literatüre katkı sunmakla kalmayacak, aynı zamanda bölgesel peyzaj planlamaları için de yol gösterici olacaktır.

MATERYEL METOT

Bu araştırma, Tokat il merkezinde yaşayan bireylerin peyzaj amaçlı fidan tür tercihlerini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmanın ana materyalini, araştırma kapsamında elde edilen anket verileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini ve tür tercihlerini ölçmeye yönelik iki bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, Tokat il merkezinde yaşayan 300 birey oluşturmuştur. Katılımcılar ile yüz yüze anket yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır. Yüz yüze görüşme tekniği, bireylerin soruları daha doğru anlamaları ve anket formunun eksiksiz doldurulması açısından tercih edilmiştir.

Elde edilen veriler, betimleyici istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Ankete katılan tüketicilerin yaş ortalaması 45,9'dur. Tüketicilerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, erkek katılımcı oranının %70 olduğu, kadın katılımcı oranının %30 olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubundaki bireylerin %31'i kırsal kesimde yaşarken, % 69'u şehirde yaşamaktadır.

Tüketicilerin eğitim durumları ve meslek gruplarına ilişkin veriler ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılan Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Yapıları

		Frekans	Yüzde%
Ankete katılan tüketicilerin eğitim durumları	İlkokul	27	9
	Ortaokul	6	2
	Lise	57	19
	Ön Lisans-Lisans	189	63
	Lisansüstü	21	7
Ankete katılan tüketicilerin meslek dağılımları	Devlet Memuru	111	37
	Çiftçi	72	24
	Özel Sektör	51	17
	İşçi	33	11
	Diğer	33	11

Katılımcıların eğitim durumları Tablo 1’de sunulmuştur. Bulgular, araştırma grubunun büyük bir kısmının (%63) ön lisans veya lisans mezunu olduğunu göstermektedir. Lise mezunları %19 ile ikinci sırada yer alırken, ilkokul (%9), lisansüstü (%7) ve ortaokul (%2) mezunları daha düşük oranlarda temsil edilmektedir. Bu durum, örneklemin genel olarak yükseköğretim düzeyinde eğitim almış bireylerden oluştuğunu göstermektedir ve tüketici tercihlerini etkileyebilecek bilgi ve farkındalık düzeyine işaret etmektedir.

Meslek gruplarına ilişkin dağılım da Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların %37’si devlet memuru, %24’ü çiftçi, %17’si özel sektör çalışanı, %11’i işçi ve %11’i diğer meslek gruplarındadır. Bu bulgu, araştırmanın farklı meslek gruplarını kapsadığını ve özellikle kamu çalışanları ile çiftçilerin örnekleme içinde belirgin bir ağırlığa sahip olduğunu göstermektedir. Meslek dağılımı, tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan tercihlerini belirleyen ekonomik ve kültürel faktörlerin anlaşılmasında önemli bir bağlam sunmaktadır.

Çalışma gruplarında eğitim durumu ile bilinç düzeyi arasında da bağlantı gözlemlenebilir. Literatürdeki çalışmalarda eğitim düzeyi yüksek çalışma gruplarında ki bireylerin daha bilinçli üretim ve tercihler yaptığı gözlemlenmiştir. Çalışma grubuna dair Bilinç düzeyi verileri tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılan Üreticilerin Bilinç Düzeyi

		Frekans	Yüzde
Peyzaj Amaçlı Fidan Kullanım Durumu	Evet	225	75
	Hayır	75	25
Fidan Kullanım Alanı	Ev veya Hobi Bahçesi	177	59
	İşyeri ve Çevresi	30	10
	Doğal Yaşam Alanı	93	31

Peyzaj Ve Fidanlar Hakkında Bilgi Sahipliği	Var	123	41
	Yok	77	59
Fidan Seçiminde Yetkiliye Danışma Durumu	Evet	95	31,67
	Hayır	205	68,33

Araştırmaya katılan tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan kullanım durumları incelendiğinde, katılımcıların %75'inin fidan kullandığı, %25'inin ise fidan kullanmadığı görülmektedir. Bu bulgu, örnekleme peyzaj uygulamalarına yönelik farkındalığın yüksek olduğunu göstermektedir.

Fidan kullanım alanlarına bakıldığında, katılımcıların %59'u fidanları ev veya hobi bahçelerinde, %10'u işyeri ve çevresinde, %31'i ise doğal yaşam alanlarında kullanmaktadır. Bu sonuç, peyzaj amaçlı fidan kullanımının çoğunlukla kişisel yaşam alanlarında yoğunlaştığını, kamusal veya kurumsal alanlarda kullanımın daha sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Peyzaj ve fidanlar hakkında bilgi sahipliği açısından katılımcıların %41'i bilgiye sahip olduğunu, %59'u ise bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, örnekleme tüketicilerin fidan ve peyzaj uygulamaları konusunda bilgi düzeyinin orta seviyede olduğunu ve bilinçlendirme çalışmalarının önemini ortaya koymaktadır.

Fidan seçiminde yetkiliye danışma durumu incelendiğinde, katılımcıların %31,67'si seçim yaparken yetkiliye danıştığını, %68,33'ü ise danışmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, tüketicilerin büyük çoğunluğunun kendi deneyimleri veya kişisel tercihleri doğrultusunda tür seçimi yaptığını göstermekte, ancak danışmanlık hizmetlerinin kullanımının sınırlı olduğunu işaret etmektedir.

Çalışma grubundaki tüketicilerin büyük bir çoğunluğu %49,33 ile 1 dekar ve altındaki alanlarda kullanım yapmaktadır. Tüketicilerin fidan tercihleri, yalnızca estetik ve fonksiyonel özelliklerle sınırlı kalmayıp, yerel türlerin adaptasyonu ve kullanım alanlarına göre de şekillenmektedir. Aynı zamanda fidan üretim teknikleri ve temin türleri, tüketicilerin seçim davranışlarını etkileyen önemli kriterler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, Tokat ilinde yaşayan tüketicilerin tür, üretim tekniği ve fidan temin tercihlerine ilişkin bulgular Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3. Tokat İlinde Tüketicilerin Fidan Türü, Üretim Tekniği ve Temin Tercihleri

		Frekans	Yüzde
Tokat İlindeki Türlerin Tercihi	Evet	240	80
	Hayır	60	20
Tercih Edilen Teknik	Tohum	33	11
	Çelik	51	17
	Aşısı	48	16
	Daldırma	0	0
	Farketmez	168	56
	Fidan Temin Türü	Çıplak Köklü	12
	Torbalı	156	52
	Saksılı	81	27

Rootball	3	1
Farketmez	48	16

Katılımcıların Tokat ilindeki fidan türlerini tercih etme durumları incelendiğinde, %80'inin bölgedeki türleri tercih ettiği, %20'sinin ise tercih etmediği görülmektedir. Bu bulgu, tüketicilerin büyük çoğunluğunun yerel türleri seçmeye eğilimli olduğunu ve bölgesel adaptasyonun tür tercihinde önemli bir kriter olduğunu göstermektedir.

Fidan üretim teknikleri açısından katılımcılar, %56 ile tercih yaparken teknik seçimin farketmediğini belirtmişlerdir. Bunu %17 ile çelik, %16 ile aşı ve %11 ile tohum tekniğini tercih edenler izlemiştir. Daldırma tekniğini tercih eden katılımcı bulunmamaktadır. Bu sonuç, çoğu tüketicinin fidan temininde teknik ayırımına önem vermediğini, ancak bireysel tercihlerde çelik ve aşı yöntemlerine yönelim olduğunu ortaya koymaktadır.

Fidan temin türleri incelendiğinde, katılımcıların %52'si torbalı fidanları tercih etmektedir. Saksılı fidanlar %27, çıplak köklü fidanlar %4, rootball %1 ve %16'lık bir grup ise tür farketmez yanıtını vermiştir. Bu bulgu, torbalı ve saksılı fidanların piyasada daha yaygın ve tüketiciler için daha kullanışlı seçenekler olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Peyzaj amaçlı fidan tercihleri, tüketicilerin estetik algısı, kullanım alanı ve çevresel farkındalıklarıyla doğrudan ilişkilidir. Tokat ilinde yapılan araştırma, katılımcıların farklı fidan türlerini seçme eğilimlerini ortaya koymakta ve peyzajda estetik ve fonksiyonel çeşitliliğe verdikleri önemi göstermektedir. Araştırma bulguları, ibrelili, yapraklı, bodur, çalimsı ve sarmaşık türleri arasında hangi fidanların daha yoğun tercih edildiğini detaylı olarak ortaya koymaktadır. Bu tercihlere dair verileri tablo 4 içermektedir.

Tablo 4. Tokat İlinde Tüketicilerin Peyzaj Amaçlı Fidan Türleri Tercihleri ve Dağılımları

		Frekans	Yüzde
İbrelili Orman Fidan Seçimi	Karaçam	24	8
	Sarıçam	54	18
	Toros Sediri	83	27,67
	Doğu Ladini	67	22,33
	Diğer	72	24
İbrelili Özel Fidan Türü	Limoni Servi	90	30
	Mavi Ladin	123	41
	Goldrider	6	2
	Leylandi	36	12
	Diğer	45	15
İbrelili Çit Bitkisi Fidan Türü	Kara Servi	30	10
	Leylandi	78	26
	Mavi Servi	69	23

	Pramidal Mazı	66	22
	Diğer	57	19
Yapraklı Fidan Türü	Ihlamur	99	33
	Huş	33	11
	Çınar	93	31
	At Kestanesi	27	9
	Diğer	48	16
Yapraklı Boylu Özel Fidan Türü	Kırmızı Yapraklı Süs Eriği	72	24
	Şeker Akçaağaç	39	13
	Top Akasya	42	14
	Salkım Söğüt	99	33
	Diğer	48	16
Bodur Özel Fidan Türü	Taflan	21	7
	Şimşir	63	21
	Kadın Tuzluğu	12	4
	Lavanta	171	57
	Diğer	33	11
Çalimsı Özel Fidan Türü	Oya	57	19
	Erguvan	105	35
	Ateş Dikeni	36	12
	Defne	57	19
	Diğer	45	15
Şarמשık Fidan Türü	Amerikan Sarמשığı	27	9
	Mor Salkım	120	40
	Acem Borusu	45	15
	Hanımeli	42	14
	Diğer	66	22

İbrelı orman fidanları arasında Toros Sediri (%27,67) ve Doğu Ladini (%22,33) en çok tercih edilen türler olarak öne çıkmaktadır; Karaçam (%8) ve Sarıçam (%18) daha düşük oranlarda seçilmiştir. Bu durum, katılımcıların dayanıklılığı yüksek ve peyzajda görsel etkisi olan türleri öncelikli olarak seçtiğini göstermektedir. **İbrelı özel fidan türlerinde**, Mavi Ladin (%41) ve Limoni Servi (%30) öne çıkarken,

Goldrider (%2) daha az tercih edilmiştir; bu durum, peyzajda renk ve form çeşitliliğine verilen önemi ortaya koymaktadır.

İbrelî çit bitkilerinde, Leylandi (%26), Mavi Servi (%23) ve Pramidal Mazı (%22) en çok tercih edilen türlerdir. Bu bulgu, çit bitkilerinde görsel bütünlük ve peyzaj uyumuna önem verildiğini göstermektedir.

Yapraklı fidan türleri arasında İhlamur (%33) ve Çınar (%31) öne çıkarken, Huş (%11) ve At Kestanesi (%9) daha az tercih edilmiştir. Bu durum, gölge sağlayan ve peyzajın görsel çeşitliliğini artıran türlerin tüketiciler tarafından daha çok benimsendiğini göstermektedir. **Yapraklı boylu özel fidan türlerinde**, Salkım Söğüt (%33) ve Kırmızı Yapraklı Süs Eriği (%24) tercih edilmiştir. Bu bulgu, dekoratif ve görsel etkisi yüksek türlerin peyzajda öncelikli olarak seçildiğini göstermektedir.

Bodur özel fidan türleri arasında Lavanta (%57) en baskın tercih olarak öne çıkmaktadır. Şimşir (%21), Taflan (%7) ve Kadın Tuzluğu (%4) daha düşük oranlarda seçilmiştir. Bu durum, tüketicilerin peyzajda renk, koku ve estetik görünümü öncelikli kriter olarak benimsediğini ortaya koymaktadır.

Çalmsı özel fidan türlerinde, Erguvan (%35) ve Oya (%19) en çok tercih edilen türlerdir. Ateş Dikeni (%12) ve Defne (%19) daha az tercih edilmiştir. Bu bulgu, peyzajda çalı formundaki bitkilerin hem estetik hem de alan kullanımına uygun olarak seçildiğini göstermektedir.

Şarmaşık fidan türleri açısından Mor Salkım (%40) ve Amerikan Şarmaşığı (%9) arasında belirgin bir fark gözlenmektedir. Katılımcılar, şarmaşık seçiminde hem görsel etki hem de yayılma özelliklerini dikkate almaktadır.

Genel olarak, araştırma bulguları, Tokat ilindeki tüketicilerin fidan seçiminde **estetik değer, peyzaj uyumu, kullanım alanına uygunluk ve tür çeşitliliği** gibi kriterleri öncelikli olarak dikkate aldığını ortaya koymaktadır.

Peyzaj amaçlı fidan temini, yalnızca estetik tercihleri değil, aynı zamanda ekonomik ve erişilebilirlik kriterlerini de yansıtmaktadır. Fidan alım davranışları, satın alma sıklığı ve tercih edilen satış noktaları açısından çeşitlilik göstermektedir. Ayrıca, fiyat kontrolü ve bilinçli seçim, tüketicilerin peyzaj fidanlarına yaklaşımını değerlendirmede önemli göstergeler olarak öne çıkmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Tokat İlinde Tüketicilerin Peyzaj Amaçlı Fidan Alım Yeri, Sıklığı ve Fiyat Kontrol Davranışları

		Frekans	Yüzde
Peyzaj Amaçlı Fidan Alım Yeri	Fidanlılar	180	60
	Çiçekçiler	54	18
	İnternet	39	13
	Yapı Market	18	6
	Diğer	9	3
Fidan Alma Sıklığınız	Bir kere	69	23
	Yılda Bir Kere	44	14,67
	Yılda Bir kaç Kez	88	29,33
	Bir kaç Yılda Bir	99	33
Fidan Alımı Sırasında Fiyat Kontrolü	Var	252	84

Araştırma bulguları, tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan alım davranışlarını ve alışveriş alışkanlıklarını ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%60) fidanlarını **fidanlıklardan** temin ederken, çiçekçiler (%18) ve internet (%13) ikinci sırada yer almaktadır. Yapı market (%6) ve diğer satış noktaları (%3) daha az tercih edilmiştir.

Fidan alma sıklığı açısından, katılımcıların yaklaşık üçte biri (%33) alışverişlerini **birkaç yılda bir** gerçekleştirirken, %29,33'ü **yılda birkaç kez**, %23'ü yalnızca **bir kez**, %14,67'si ise **yılda bir kere** fidan satın almaktadır. Bu sonuçlar, tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan alımında farklı zamanlama ve sıklık tercihleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Fidan alımı sırasında fiyat kontrolü davranışı incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmı (%84) alışverişlerinde **fiyatı dikkate aldıklarını**, yalnızca %16'sının fiyat kontrolü yapmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, tüketicilerin ekonomik kriterleri de fidan seçimi sürecinde önemli bir faktör olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, Tokat ilinde yaşayan tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan tercihlerini, tercihlerini etkileyen faktörleri ve bu tercihlerden yola çıkarak sektöre yönelik çıkarımları ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma bulguları, tüketicilerin peyzaj amaçlı fidan seçiminde görsel estetik, bakım kolaylığı, hızlı gelişme yeteneği ve fiyat düzeyini öncelikli kriter olarak benimsediklerini göstermektedir. Bununla birlikte, katılımcıların büyük çoğunluğu fidan alırken profesyonel danışmanlık veya yönlendirme hizmeti kullanmamaktadır; tercihlerini genellikle dış görünüş, popülerlik veya satıcı tavsiyesi doğrultusunda yapmaktadır. Bu durum, tüketici bilinç düzeyinin geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Tür bazında analizler, ibreli, yapraklı, bodur, çalimsı ve sarmaşık fidanlarda farklı tercih eğilimlerini ortaya koymuştur. Toros Sediri, Mavi Ladin, İhlamur, Salkım Söğüt, Lavanta, Erguvan ve Mor Salkım gibi türler, tüketiciler tarafından en çok tercih edilenler arasında yer almıştır. Ayrıca, fidan temininde fidanlıkların öncelikli kaynak olarak seçildiği, alım sıklığının değişkenlik gösterdiği ve büyük çoğunluğun fiyat kontrolü yaptığı tespit edilmiştir.

Araştırma, peyzaj amaçlı fidan seçimlerinin yalnızca bireysel beğenilerden değil, aynı zamanda çevresel, sosyoekonomik ve estetik faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, yerli türlerin korunması, peyzaj planlamasında estetik ve ekolojik dengelerin sağlanması, sektörde kalite standartlarının yükseltilmesi ve tüketicilerin bilinç düzeyinin artırılması açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Sonuç olarak, çalışmanın elde ettiği veriler, fidan sektörü, peyzaj tasarımı ve çevre politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacak niteliktedir.

KAYNAKÇA

Alizadeh, B., & Hitchmough, J. (2019). A review of urban landscape adaptation to the challenge of climate change. *International Journal of Climate Change Strategies and Management*, 11(2), 178-194.

Ayan, B., Durak, M., & Tazebay, İ. YEŞİL ALANLARIN PLANLANMASI ve TASARIMI ile FİZİKSEL ve ZİHİNSEL SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ.

Carlson, A. (2009). *Nature and landscape: an introduction to environmental aesthetics*. Columbia University Press.

Cetinkaya, D. (2023). Ağaçlandırma çalışmalarında fidan kalitesinin hayatta kalmaya etkisi. *Theoretical and Applied Forestry*, 3(1), 5-8.

Ceylan, A. (2007). Yaşam kalitesinin artırılmasında kentsel yeşil alanların önemi ve kentsel dönüşüm ile ilişkilendirilmesi.

Demircan, N., Çubukçu, G. S., Bayburtlu, H., & Toy, S. (2024). Kentlerde Yapı Yüzeylerinin Bitkilendirilmesinin Kent Mikro İklimine Etkisi. In *6th International Symposium on Innovation in Architecture, Planning and Design* (pp. 9-10).

Ulusoy, A., & Vural, T. (2001). Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri. *Belediye Dergisi*, 7(12), 8-14.

Kavuran, D. (2021). *Sürdürülebilir peyzaj planlama ve tasarım yaklaşımları çerçevesinde mevcut kent parklarının iyileştirilmesi: Mogan Parkı örneği* (Master's thesis, Ankara Üniversitesi (Turkey)).

Maria, C., Florina, G. E., Erzsebet, B., Zaharia, A., Denisa, J., & Alexandra, S. R. (2018). Implementation of landscape design solutions with the color and texture of plants.

Rıdvan, T., & KAYA, T. (2025). KENTSEL PEYZAJ TASARIMINDA BİTKİ SEÇİM KRİTERLERİNE YÖNELİK YENİ. *Peyzaj Araştırmaları V*, 61.

Sæbø, A., Borzan, Ž., Ducatillion, C., Hatzistathis, A., Lagerström, T., Supuka, J., ... & Van Slycken, J. (2005). Sokak ağaçları, park ağaçları ve kentsel ormanlık alanlar için bitki materyallerinin seçimi. *Kentsel ormanlar ve ağaçlar: Bir başvuru kitabı* (s. 257-280). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.